πρωτοβουλία προσφύγων, μεταναστών/ριών & αλληλέγγυων
filoxenoi.wordpress.com

Η Συγκρότηση της Αντιμεταναστευτικής Πολιτικής

Είναι γεγονός ότι η μετανάστευση προς την Ελλάδα αποτελεί σχετικά ένα νέο φαινόμενο, που σημειώθηκε με ένα μαζικό κύμα μεταναστών κυρίως από τις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ αλλά και από χώρες του αποκαλούμενου τρίτου κόσμου. Η Ελλάδα, μια χώρα που μέχρι τα τέλη του '70 εξήγαγε εργατικό δυναμικό, βρέθηκε στη θέση να δέχεται ρεύματα μεταναστών από τις αρχές της δεκαετίας του '90΄ ρεύματα που, έκτοτε, συρρέουν με μεγάλη ποικιλία τόσο στην έκταση όσο και στην έντασή τους. Αυτό το φαινόμενο είχε κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τα μεταναστευτικά ρεύματα που προηγήθηκαν κυρίως την δεκαετία του '50 και του '60 σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες αλλά και αλλού, όπως στις Η.Π.Α., τον Καναδά ή την Αυστραλία. Πρόκειται για μια μετανάστευση νέου τύπου, αυτή που εξελίσσεται χωρίς διακρατικές συμφωνίες μεταξύ των χωρών αποστολής και υποδοχής. Με αυτή την έννοια θεωρείται παράνομη από τα κράτη «υποδοχής», καθώς παραβιάζονται τα εθνοκρατικά σύνορα. Η μετανάστευση προς την Ελλάδα που έλαβε χώρα στις αρχές του '90 τελέσθηκε λόγω της κατάρρευσης του πολιτικο-κοινωνικού συστήματος στις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, οι άνθρωποι των οποίων βρήκαν καταφύγιο στην όμορη περιοχή της Ελλάδας λόγω εύκολης πρόσβασης στο συνοριακό της έδαφος. Επιπλέον, πόλεμοι και συγκρούσεις σε χώρες του «τρίτου» κόσμου υποχρέωσαν δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους να δουν στην Ελλάδα ένα πέρασμα για την πρόσβαση σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στο ελληνικό παράδειγμα, διατυπώνεται ένα άλλο χαρακτηριστικό: αυτό της ανοργάνωτης μετανάστευσης, αρχικά με τους προερχόμενους από την Αλβανία μετανάστες, σύμφωνα με το οποίο σε ιδιωτικό – ατομικό επίπεδο οι μετανάστες εγκαθίστανται ευκαιριακά και ίσως πρόσκαιρα, χωρίς διασυνδέσεις με συγγενείς που είναι ήδη εγκατεστημένοι στην Ελλάδα. Οι Αλβανοί μετανάστες, οι οποίοι αποτέλεσαν το μεγαλύτερο κομμάτι των μεταναστών αυτής της περιόδου, συγκεντρώθηκαν κυρίως στην Αθήνα και από κει διαχύθηκαν σε διάφορες περιοχές της επικράτειας.

Μέσα σε αυτό το νέο φαινόμενο βρέθηκε το ελληνικό κράτος, από τη μία, απροετοίμαστο να εφαρμόσει πολιτικές «ενσωμάτωσης και ένταξης» ώστε να εξορθολογιστούν τα κοινωνικά προβλήματα που προέκυψαν κατά την είσοδο των μεταναστών και, από την άλλη, δεν διαφαινόταν να υπάρχει πολιτική βούληση ώστε να ανοίξει ο δρόμος συνδιαλλαγής των μεταναστών με τις υπάρχουσες θεσμικές δομές. Η επίσημη μεταναστευτική πολιτική εμφανίζεται ανύπαρκτη ως προς τις νομικές ρυθμίσεις των ζητημάτων και, κοντολογίς, η έλλειψη του θεσμικού πλαισίου αναπαράγει ποικίλα κοινωνικά προβλήματα που αφορούν στη μη πρόσβαση των μεταναστών στο σύστημα υγείας και την ιατρική περίθαλψη, στο εκπαιδευτικό σύστημα, στο εργατικό δίκαιο και στο ασφαλιστικό σύστημα, δρομολογώντας ουσιαστικά με αυτό τον τρόπο τον κοινωνικό αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση. Βέβαια, η θεσμική πρόσβαση δεν θα έλυνε τα προβλήματα των μεταναστών άλλα, τουλάχιστον, θα ανακούφιζε στοιχειωδώς την απάνθρωπη καθημερινότητά τους.

Στη δεκαετία του '90, δηλαδή στα πρώτα 10 χρόνια της μαζικής ροής των μεταναστών από τις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, στο επίκεντρο του «ενδιαφέροντος» της κοινής γνώμης, των μέσων ενημέρωσης, του κατασταλτικού μηχανισμού του κράτους βρίσκονταν κυρίως οι Αλβανοί μετανάστες που αποτελούσαν και τη μεγαλύτερη μεταναστευτική ομάδα· ίσως ήταν οι μόνοι που έκαναν την εμφάνισή τους μαζικά σε δημόσιους χώρους, ήταν επιφατικά ορατοί, ενώ δεν είχαν βάσεις στέγασης ή δικούς τους ανθρώπους ώστε να εξασφαλίσουν σημεία αναφοράς στην προοπτική κοινωνικής «ένταξης». Οι μετακινήσεις και οι επιλογές τους είχαν καθαρά ατομικό χαρακτήρα, στο βαθμό που ο καθένας λειτουργούσε ατομικά, είτε στη διαδικασία εύρεσης εργασίας, είτε στον αγώνα της καθημερινής επιβίωσης. Ηταν τα χρόνια που η μαύρη εργασία εκδηλωνόταν στις πιο έντονες και ακραίες μορφές της, καθώς οι μετανάστες απασχολούνταν πολλές ώρες την ημέρα με ένα ελάχιστο μεροκάματο χωρίς το μίνιμουμ των βασικών δικαιωμάτων, εκτεθειμένοι έτσι στην πιο άγρια εκμετάλλευση από τα αφεντικά. Την ίδια εποχή, τα ΜΜΕ παρουσίαζαν μια εικόνα του Αλβανού μετανάστη ως επικίνδυνου για την εσωτερική ασφάλεια, ως φορέα εθνικής απειλής, ως βάρβαρου, απολίτιστου και εγκληματία, πράγμα που στόχευε στο να τροφοδοτήσει ένα κλίμα ξενοφοβίας και ρατσισμού που, με τη σειρά του, σε πολλές περιπτώσεις εκδηλωνόταν με βία. Το κλίμα αυτό συνέβαλε στο να δημιουργηθεί ένα αρνητικό στερεότυπο, μια «ρετσινιά», με αποτέλεσμα τη σχεδόν διαχρονική στοχοποίηση της συγκεκριμένης ομάδας. Η πολιτική πρακτική του κράτους συμπυκνωνόταν σε αστυνομικά κατασταλτικά μέτρα μέσω των επιχειρήσεων «σκούπα», των απελάσεων και των ωμών δολοφονιών στα συνοριακά περάσματα, πρακτικές, οι οποίες πλήθαιναν κάθε φορά που οι κυβερνήσεις επιδίωκαν να διαχύσουν το ιδεολόγημα της ασφάλειας κοινωνικά ή κάθε φορά που ήθελαν να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη από τις αλλαγές που επιδίωκαν σε ζητήματα εσωτερικής πολιτικής. Από την άλλη το φαινόμενο αποσπούσε την προσοχή της ελληνικής κοινωνίας τόσο επειδή τα ρεύματα μεταναστών ήταν μαζικά όσο και εξαιτίας του ότι η ίδια η κοινωνία δεν είχε εξοικειωθεί στο παρελθόν με το φαινόμενο «υποδοχής» τους. Το φαινόμενο εκλήφθηκε ως βραχύχρονο, προσωρινό και αναστρέψιμο. Η αντίληψη αυτή αναπαρήγαγε το φαινόμενο της περιθωριοποίησης σε θεσμικό και κοινωνικό επίπεδο, γεγονός το οποίο σήμαινε τον παρεμποδισμό των μεταναστών στην πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας αλλά και στην παροχή βασικών ανθρώπινων και κοινωνικών αγαθών.

Η Συγκρότηση της Αντιμεταναστευτικής Πολιτικής

Στα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης των Αλβανών μεταναστών και συγκεκριμένα στην περίοδο 1990 – 1995 φαίνεται ότι η διαχείριση της αλβανικής μεταναστευτικής ροής καθορίστηκε από το κλίμα που είχε διαμορφωθεί στις διακρατικές σχέσεις Ελλάδας – Αλβανίας. Τη στιγμή που εξελισσόταν η μαζική εισροή των Αλβανών στα σύνορα, παράλληλα σημειώνονταν διενέξεις μεταξύ των δύο κρατών με αφορμή την ελληνική μειονότητα στην Αλβανία, διενέξεις που έλαβαν μεγάλες διαστάσεις, καταλήγοντας στην κακομεταχείριση των Αλβανών μεταναστών από την πλευρά των ελληνικών αρχών και της ελληνικής μειονότητας από την πλευρά των αλβανικών. Τα εκατέρωθεν θύματα αυτής της κακομεταχείρισης χρησιμοποιήθηκαν σαν πιόνια στη σκακιέρα των εθνικών συμφερόντων των δύο κρατών. Τα δυσμενή μέτρα των ελληνικών αρχών υλοποιήθηκαν με τις επιχειρήσεις «σκούπα» σε πλατείες και δημόσιους χώρους όπου ήταν εγκατεστημένοι Αλβανοί μετανάστες. Ερμαια αυτών των διενέξεων, καταδεικνύονταν οι τελευταίοι κάθε φορά ως μείζον κοινωνικό πρόβλημα και εθνική απειλή συκοφαντημένοι από τα ξενοφοβικά στερεότυπα.

Απότοκο της κατάρρευσης του πρώην Ανατολικού μπλοκ και της μετανάστευσης από αυτές τις χώρες προς την δύση είναι και το ειδεχθές φαινόμενο της καταναγκαστικής πορνείας. Ο επιθετικός καπιταλισμός στις ρημαγμένες αυτές χώρες έφερε τις ομάδες μεγάλων συμφερόντων κατευθείαν στην πολιτική διαχείριση των κρατικών μηχανισμών. Μόνο που ομάδες μεγάλων συμφερόντων εν μέσω μιας διαδικασίας αποδιάρθρωσης του μοντέλου της κρατικοκαπιταλιστικής συσσώρευσης ήταν πια οι γηγενείς μαφίες με αποτέλεσμα το δουλεμπόριο, ως πηγή αμύθητου πλούτου, να κυβερνά. Εκατοντάδες χιλιάδες γυναίκες και παιδιά προωθήθηκαν από σύσσωμα κράτη και παρακράτη ως φτηνό κρέας στην αδηφάγα δυτική βιομηχανία του σεξ. Εξαναγκασμός, εκβιασμός, βιασμός, μια απίθανη βαρβαρότητα στην χειρότερη μορφή της μεταναστευτικής συνθήκης.

Σε παράλληλο χρόνο, ο Πόλεμος του Κόλπου το 1991 σηματοδότησε το μετατροπή της Ελλάδας σε χώρα μαζικής εισόδου μεταναστών-προσφύγων από χώρες της κεντρικής Ασίας-Μέσης Ανατολής, πράγμα που όρισε ένα διαφορετικό πλαίσιο θεσμικής διαχείρισης των πληθυσμών αυτών ως «αντίπαλο δέος», πολιτισμικά και φυσικά οικονομικά, στους ήδη εγκατεστημένους μετανάστες από την Αλβανία και τις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, καθώς και αυτούς άλλων εθνικοτήτων που βρίσκονταν στην Ελλάδα ύστερα από σχετικές διακρατικές συμφωνίες.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και ενώ ο θεσμός της χορήγησης πολιτικού ασύλου σε πρόσφυγες από χώρες όπως η Τουρκία είχε αρχίσει να κινείται σε μηδενικά επίπεδα, στο μεταναστευτικό τοπίο έκαναν μαζικά την εμφάνισή τους πρόσφυγες κυρίως από το Ιράκ. Προς τα τέλη του '90 – και πριν το 1999 και την επεισοδιακή εκδίωξη 1000 ατόμων που ζούσαν σε σκηνές και εγκαταλειμμένα σπίτια πάνω και γύρω από την πλατεία Κουμουνδούρου, την ίδια μέρα της σύλληψης του Οτσαλάν – οι πρόσφυγες από το Ιράκ έφεραν το «πρόβλημα» στην καρδιά της πρωτεύουσας. Ηταν η τελευταία μάλλον φορά που χορηγήθηκε το λεγόμενο «ανθρωπιστικό άσυλο», ενώ ο ίδιος ο «ανθρωπισμός» και η έννοια των «ανθρω-

πίνων δικαιωμάτων» δοκιμάστηκαν στην πλάτη των άστεγων από το Ιράκ, καθώς η ίδια η ύπαρξή τους στους δρόμους της πόλης με όρους εξαθλίωσης – ή σε διάφορα στρατόπεδα/κατασκηνώσεις κάτω από αντίστοιχες συνθήκες – ήταν αυτή που εξασφάλιζε για μεγάλο διάστημα τους πόρους διαφόρων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και φορέων, τους οποίους διαχειρίζονταν για να παρέχουν άθλια συσσίτια και ανύπαρκτες υπηρεσίες «κοινωνικής πρόνοιας». Ενα κομμάτι των άστεγων «φτωχοδιαβόλων» ξέφυγε τότε από το κάδρο της θυματοποίησης που αποτελούσε το κυρίαρχο πρίσμα θέασής τους από κρατικούς μηχανισμούς και φορείς διαμεσολάβησης και αναζητώντας άλλες λύσεις επιβίωσης συναντήθηκε με συντρόφους από καταλήψεις, σε μια δυναμική διαδικασία, που διήρκεσε κάποιο διάστημα. Το ζήτημα της ένταξης του πιο πάνω κομματιού, ακόμα και της εργαλειακής χρησιμοποίησής του από τους κρατικούς μηχανισμούς για ενδομεταναστευτικούς ανταγωνισμούς, παρέμενε για χρόνια μετέωρο, αφ' ενός γιατί επρόκειτο για εργατικά χέρια που δεν είχαν προβλεφθεί, αφ' ετέρου γιατί η παρουσία τους στην Ελλάδα είχε εκτιμηθεί ναι μεν ως μαζική ταυτόχρονα όμως ως περιστασιακή και περαστική από τη χώρα.

Τα μεταναστευτικά ρεύματα από την Κεντρική Ασία και τη Μέση Ανατολή άρχισαν να τυγχάνουν ενός διαφορετικού χειρισμού από το 2001 και μετά, όχι μόνο λόγω της εμμονής στη θεσμική εναρμόνιση εντός Ε.Ε. για τη γενικότερη αναχαίτιση των προσφύγων-μεταναστών αλλά κυρίως γιατί και στην Ελλάδα άρχισε να καλλιεργείται και σταδιακά να ριζώνει το δόγμα ότι η ασφάλεια στις δυτικές μητροπόλεις βάλλεται από την «ασύμμετρη απειλή» των χωρών-τρομοκρατών (rogue states). Με σταθμούς το 2001 και το 2003, τις επιθέσεις σε Αφγανιστάν και Ιράκ αντίστοιχα, μέσα στα εκατοντάδες καραβάνια που έφταναν μέσω της Τουρκίας από την περιοχή, στο πρόσωπο των φυγάδων που σκυλοπνίγονταν στο Αιγαίο ή κομματιάζονταν στις νάρκες των χερσαίων συνόρων, αναζητιόταν η εικόνα του επικίνδυνου τρομοκράτη της Αλ Κάιντα, του φονταμενταλιστή ισλαμιστή, αυτού που, τέλος πάντων, ταίριαζε στα καλούπια μιας νέας δυσανεξίας και ενός ακόμα βολικού διαχωρισμού στους παλιούς – άρα οικείους, δηλαδή αφομοιωμένους και χειραγωγήσιμους πλέον μετανάστες – και στους νέους, που ακόμα και οι πολιτισμικές τους αποσκευές, είναι όντως τόσο διαφορετικές και ξένες από το ευρωπαϊκό πλαίσιο – άρα ακαταχώρητους, αναφομοίωτους σε αυτό το πλαίσιο και ανεπιθύμητους για μακρύτερο διάστημα.

Οσον αφορά στις εργασιακές σχέσεις στη δεκαετία του '90, έχουμε τη σχεδιασμένη απουσία της κρατικής πολιτικής για την εφαρμογή συμβάσεων και άλλων εργατικών νόμων μεταξύ μεταναστών και αφεντικών. Εχουμε την απουσία, την σιωπή των επίσημων γραφειοκρατικών, των υποταγμένων συνδικαλιστικών φορέων: ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και κομματικών μετώπων (ΠΑΜΕ) ή τον λόγο και την πρακτική κατά των μεταναστών και υπέρ των ελλήνων εργαζομένων. Ο πατριωτικοεθνικός «αγωνιστικός» λόγος και τα αιτήματα όλων αυτών αφορούσαν και αφορούν στην ελληνική εργατική τάξη, αποκλείοντας έτσι τους μετανάστες από τα σωματεία, καθώς δεν διαθέτουν τις «απαραίτητες νόμιμες προϋποθέσεις», συμβάλλοντας – παρά

τις αντιρατσιστικές ρητορείες και τα διεθνιστικά πανηγύρια – στην απομόνωση, τη μεγαλύτερη εκμετάλλευση των μεταναστών, τη δημιουργία ρατσιστικών ιδεολογημάτων και φαινομένων διαχωρισμού Ελλήνων και ξένων εργατών, ακριβώς όπως επιθυμούν το κράτος και τα αφεντικά. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η περίπτωση της Ικαρίας, όπου οικοδόμοι του ΚΚΕ έσπασαν στο ξύλο Αλβανούς μετανάστες γιατί τους έπαιρναν τη δουλειά ρίχνοντας τα μεροκάματα, άλλα και οι κινητοποιήσεις στα σωματεία ναυτεργατών που θέτουν ως όρο αποκλειστικά ελληνικό πλήρωμα στα πλοία, κρατώντας αποκλειστικά τη δουλειά για τους Ελληνες εργάτες. Από την πλευρά τους, οι μετανάστες ενσωματώθηκαν στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής και, επιπλέον, η υποτίμηση του νομίσματος στις χώρες τους, τους οδήγησε να ζητούν και να αποδέχονται ένα εξευτελιστικό μεροκάματο.

Η ευάλωτη θέση του μετανάστη μέσα σε αυτή τη συνθήκη, καθώς και ο εργασιακός «ανταγωνισμός», τον καθηλώνει στην αποδοχή παντελούς έλλειψης μέτρων ασφάλειας στους εργασιακούς χώρους προκειμένου να επιβιώσει. Η συνθήκη ομηρείας σε μια μη νόμιμη παραμονή – ή σε μια παραμονή της οποίας η νομιμότητα εξαρτιέται από την απασχόληση – η μαύρη εργασία, τα χαμηλά μεροκάματα είναι παράγοντες που αύξησαν την παραγωγή σε διάφορους τομείς κατακυρώνοντας το χαμηλό κόστος. Αυτό συμφέρει τους εργοδότες, οι οποίοι σε καθεστώς ασυδοσίας εκμεταλλεύονται άγρια τα φτηνά εργατικά χέρια με θετικά αποτελέσματα για την εγχώρια καπιταλιστική συσσώρευση. Ο υπουργός οικονομικών Παπαντωνίου επί κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, δηλώνει σε επίσημη ανακοίνωση μέσω των Μ.Μ.Ε. την ανεκτίμητη οικονομική συνεισφορά των αλλοδαπών εργαζομένων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, η οποία αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες στην διατήρηση της Ελλάδας στην ΟΝΕ.

Είναι γεγονός ότι στον εργασιακό χώρο οι μετανάστες κάλυπταν κάποια κενά ως προς τη φύση της εργασίας, σε θέσεις όπου οι Ελληνες απαξιούσαν να εργαστούν. Επρόκειτο για εποχιακές, οικιακές ή αγροτικές εργασίες, θέσεις στην τουριστική βιομηχανία κ.λπ. Να σημειώσουμε ότι αυτή η πραγματικότητα, η οποία ισχύει σε όλες τις χώρες που δέχονται μετανάστες – στην Ευρώπη και στον κόσμο – ως εγγενές χαρακτηριστικό στην κουλτούρα του καπιταλισμού, όχι μόνο αναβίωσε παλαιά επαγγέλματα αλλά δημιούργησε καινούργια προορισμένα μόνο για μετανάστες.

Το 1997 με την συνθήκη ΣΕΝΓΚΕΝ εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο μια διττή πολιτική που αφορά στους ήδη υπάρχοντες μετανάστες μέσα στα ευρωπαϊκά σύνορα άλλα και τα νέα κύματα μεταναστών που έρχονται από τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής. Η συνθήκη ΣΕΝΓΚΕΝ αποτελεί σταθμό για την μετέπειτα πολιτική που θα ακολουθούσαν τα ευρωπαϊκά κράτη στη διαχείριση του ζητήματος. Στην πραγματικότητα δημιουργείται η Ευρώπη-φρούριο που από τη μία επιδιώκει να ελέγχει και να παρακολουθεί τις μετακινήσεις μέσα στα εκάστοτε ευρωπαϊκά σύνορα και από την άλλη να δημιουργεί φραγμό στα νέα ρεύματα.

Αυτό σημαίνει ότι και η Ελλάδα, όπως και άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης, πρέπει να λάβει μέτρα προς αυτές τις κατευθύνεις. Σ' αυτό το πλαίσιο εφαρμόζεται μία μεταναστευτική πολιτική που δεν αποσκοπεί μόνο στον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης με αστυνομικά μέτρα, ποινές, μαζικές απελάσεις και άλλα μέτρα καταστολής. Αυτό που είναι πλέον αναγκαίο είναι ο έλεγχος του φαινομένου με γραφειοκρατικά μέτρα και διαδικασίες.

Επρεπε να περάσουν αρκετά χρόνια ώστε η κρατική πολιτική να εξελιχθεί με άλλες μορφές και τρόπους. Οι πρακτικές πλέον θέλουν να είναι πιο φιλοσοφημένες και ευέλικτες, πιο αποτελεσματικές μακροπρόθεσμα και πιο σταθερές ως προς τον βασικό σκοπό: να ελέγχεται πολύ καλά – κυρίως σε νομικό και εργασιακό επίπεδο – η μετανάστευση ώστε να αποφέρει δημοσιονομικές απολαβές ταυτόχρονα με την χειραγώγηση των συμπεριφορών.

Το έτος 1998 επέφερε για πρώτη φορά τη χάραξη και την άσκηση αυτής της μορφής κρατικής πολιτικής ώστε να υλοποιηθεί αυτός ο σκοπός. Με τους μεταναστευτικούς νόμους που έχουν ψηφιστεί από το 1998 έως τον τελευταίο του 2007 (ν. 3536) το κράτος και οι εκάστοτε κυβερνήσεις επιδίωξαν να παρουσιάσουν ένα ανθρωπιστικό προφίλ, αντιρατσιστικές λογικές και πρακτικές, επιτέλεση κοινωνικού έργου, μια συνθήκη που γέννησε ελπίδα σε ένα μεγάλο μέρος των μεταναστών παραδομένο στην ανασφάλεια. Στην ουσία η επιδίωξη του κράτους είναι έκτοτε να εμφανίζει σχέδιο, υπολογισμό και αποτελεσματικό έλεγχο του φαινομένου. Είναι επιτακτική ανάγκη πλέον – της Ευρωπαϊκής Ενωσης συνολικά και των επιμέρους κρατών χωριστά – να λαμβάνονται νέα μέτρα για να επιτελεστεί αυτός ο σκοπός με ενιαίο πλαίσιο εντός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Η μετανάστευση πρέπει να είναι πλέον ένα φαινόμενο ελεγχόμενο και μετρήσιμο για την αποδοτικότητά του από τους γραφειοκρατικούς κρατικούς μηχανισμούς με μια δυναμική που να περιορίζεται μέσα στα θεσμικά όρια. Διεκδικείται μια λογική για τη μεγαλύτερη δυνατή εκμετάλλευση της δυναμικής αυτής ως προς τα οικονομικά συμφέροντα του κεφαλαίου και του κράτους, για τον περιορισμό της «άσκοπης» βίας και την εξασφάλιση του κοινωνικού ελέγχου, της τάξης και της ασφάλειας. Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός δεν μπορεί να συνεχίζει να ασκείται μόνο η λογική του μαστιγίου που επικρατούσε και επικρατεί. Ο υπολογισμός, ο κοινωνικός και ο γραφειοκρατικός έλεγχος δεν θα μπορέσει να επιτευχθεί, αν δεν τεθεί ένα πλαίσιο «δικαιωμάτων και υποχρεώσεων», το οποίο να ενσωματώσουν και να αναπαράγουν οι ίδιοι οι μετανάστες. Ετσι, η παραχώρηση ελάχιστων δικαιωμάτων, έστω και αν αυτά μένουν στο γράμμα του νόμου, δημιούργησε στους μετανάστες μια αίσθηση ασφάλειας για τους ίδιους και για το μέλλον της οικογένειάς τους. Καλλιέργησε το έδαφος ώστε να εξασφαλίζουν ως ένα βαθμό μια θέση εργασίας, στέγαση σε πιο ανθρώπινες συνθήκες και να μην αισθάνονται συνεχώς την απειλή της παρανομίας. Εχοντας εξασφαλίσει τα ελάχιστα οι μετανάστες θα μπορούσαν πιο εύκολα να μαζευτούν από τους δρόμους και τους δημόσιους χώρους, να παρατήσουν την νομαδικότητα και να επιδιώξουν μία ήσυχη και ατομικιστική ζωή, ζώντας με νο-

μιμοφροσύνη και υπακοή. Αυτό όμως που θα εξασφαλιζόταν για το κράτος ήταν η τάξη και η ασφάλεια. Οι κυρίαρχοι ήξεραν πολύ καλά ότι ο «δρόμος» απειλεί και ότι αυτός ο κόσμος που μέχρι χθες δεν είχε να χάσει τίποτα, καλό θα είναι σήμερα να διασφαλιστεί με κάποιο τρόπο ότι ζει φρόνιμα στο σπίτι του και στον ατομικό του μικρόκοσμο. Διαμορφώθηκε ένα κλίμα που εγκλώβισε τους μετανάστες στην λογική να διαφυλάξουν με οποιοδήποτε τίμημα τα ψίχουλα που πήραν. Με αυτό τον τρόπο ο μετανάστης μετατοπίζεται από την πραγματικότητα στην οποία δεν έχει να χάσει τίποτα σε μια πραγματικότητα που του «υπόσχεται πολλά» και πρεσβεύει τουλάχιστον κάποιες «δυνατότητες» και «ευκαιρίες». Η πραγματικότητα αυτή φιλοδοξεί να εισάγει και επιβάλλει ουσιαστικά την περίφημη συνθήκη της ενσωμάτωσης.

Αυτή η λογική φαίνεται ξεκάθαρα στους νόμους, τις υπουργικές αποφάσεις, τα προεδρικά διατάγματα και τις εγκυκλίους που κάθε φορά τροποποιούνται σύμφωνα με τα συμφέροντα του κράτους. Ετσι, πιο συγκεκριμένα οι νόμοι δίνουν παρατάσεις, όταν μεγάλο κομμάτι των μεταναστών δεν έχει την δυνατότητα να διατηρήσει την νομιμότητά του για διαφορετικούς λόγους. Πρέπει ο μετανάστης να πληρώσει ακριβά για να παραμείνει νόμιμος ή για να «κάνει χαρτιά» από την αρχή. Πρέπει να πληρώσει για την ασφάλισή του σε έναν φαύλο κύκλο όπου πρέπει να πληρώσει και για την δουλειά που κάνει. Πρέπει να βρίσκεται συνέχεια στην αγορά εργασίας και να έχει τα απαραίτητα ένσημα, να πληρώσει παράβολα, να δικαιολογήσει ένα μεγάλο ετήσιο εισόδημα σε περίπτωση που θέλει να φέρει την οικογένειά του, να είναι νομιμόφρων και να μην εκκρεμούν για αυτόν δικαστικές αποφάσεις κτλ. Η μη διεκπεραίωση όλων αυτών των προϋποθέσεων σημαίνει ότι θα βρίσκεται εκτός νόμου. Με αυτόν τρόπο οι μετανάστες βρίσκονται συνεχώς σε ένα καθεστώς ομηρείας και όλα αυτά, φυσικά, στο όνομα του «δικαιώματος της νομιμοποίησης». Αυτό το «δικαίωμα» ήταν το πρώτο που απέκτησαν οι μετανάστες, ένα δικαίωμα που θα έπρεπε να κρατήσουν με νύχια και με δόντια, να είναι τυπικοί γι' αυτό, να προσέχουν, να μην κάνουν λάθη, να έχουν το νου τους, να πληροφορούνται για οποιεσδήποτε αλλαγές του νόμου, να είναι σε εγρήγορση. Απαξ και δεν παρακολουθείς αυτή την ακολουθία χάνεις το μέλλον΄ και ένα πισωγύρισμα στην ίδια θέση, στη θέση του «χωρίς χαρτιά», σημαίνει αυτοκτονία. Ετσι ο μετανάστης δεν μπορεί να αποστασιοποιηθεί, να αδιαφορήσει. Γιατί... κάτι θα γίνει. Πλέον σκέφτεται διαφορετικά. Φοβάται να χάσει έστω και το ελάχιστο που έχει, γι' αυτό και θα πρέπει να υπακούει στο νόμο και να ανταποκρίνεται ανά πάσα στιγμή στις απαιτήσεις και τις προϋποθέσεις του.

Νομιμοποίηση σημαίνει έλεγχο της μετανάστευσης που ως ένα βαθμό καταπολεμά την μαύρη εργασία, εφ' όσον ο εργοδότης θα είναι πλέον υποχρεωμένος να παρέχει κάποια δικαιώματα κοινωνικής αναπαραγωγής. Ομως δεν την εξαλείφει. Στην πραγματικότητα εξελίσσεται ένα παιχνίδι στο οποίο πάντοτε χαμένος βγαίνει ο μετανάστης. Ο εργοδότης δεν τον καλύπτει ασφαλιστικά ή στην καλύτερη περίπτωση του πληρώνει λίγες ημέρες ασφάλισης, με αποτέλεσμα ο μετανά-

στης να μην μπορεί να βγάλει χαρτιά. Από την άλλη, το κράτος προσπαθεί να καλύψει το κενό δίνοντας το «δικαίωμα» στο μετανάστη να εξαγοράζει ό,τι δεν του παρείχε το αφεντικό, δηλαδή ένσημα, και όσο καιρό παλεύει για τα έγγραφα το αφεντικό του ισχυρίζεται ότι όλα θα τακτοποιηθούν όταν βγάλει τα έγγραφα. Αυτό το παιχνίδι δεν έχει τελειωμό. Ο απολογισμός μονάχα ελπιδοφόρος δεν θα μπορούσε να ήταν. Το κράτος τρίβει τα χέρια του και τα αφεντικά δεν έχουν να χάσουν τίποτα. Χαρακτηριστικό είναι ότι όλοι οι νόμοι μέχρι και σήμερα συνδέουν το δικαίωμα νόμιμης διαμονής με την εργασία και τη διατήρηση των όποιων δικαιωμάτων με τα ένσημα. Στην πράξη μάλιστα μιλάμε για δυνατότητα μόνο εξαρτημένης εργασίας. Το μήνυμα είναι ξεκάθαρο: όποιος πληρώνει και εργάζεται μπορεί να μείνει. Η τρίτη ηλικία πετάγεται έξω. Επιβαρύνεται κατά πολύ το σύστημα υγείας, χωρίς να τροφοδοτείται με χρήμα κανένα ασφαλιστικό ταμείο. Με αυτό το τρόπο η φιλοσοφία της μεταναστευτικής πολιτικής στοχεύει στη διατήρηση του προσωρινού χαρακτήρα της μετανάστευσης και στην κλειστή διαδικασία της νομιμοποίησης, κατάσταση που σημαίνει ότι τα νέα κύματα μεταναστών δεν μπορούν να έχουν καμία θεσμική πρόσβαση.

Με βάση τα παραπάνω θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ένα κομμάτι μεταναστών βρίσκεται στα πρώτα σκαλοπάτια της «θεσμικής ενσωμάτωσης»: άλλη ονομασία για την αφομοίωση στο πλαίσιο της εθνοκρατικής ιδεολογίας. «Θεσμική ενσωμάτωση», όμως, για κάποιους μετανάστες δεν μπορεί παρά να σημαίνει περιθωριοποίηση και απομόνωση για κάποιους άλλους. Μια συνθήκη υπό διαρκή διευθέτηση που ακολουθεί την ένταση και την έκταση των μεταναστευτικών ροών. Μια μετέωρη κατάσταση που δεν εξυπηρετεί από πολλές πλευρές την κρατική πολιτική με κυρίαρχη εκείνη της πολιτικής αστάθειας: όσοι δεν εντάσσονται βρίσκονται στους δρόμους. Οι μετανάστες που είχαν έρθει από τις πρώην ανατολικές χώρες δεν είναι πια στους δρόμους. Απέκτησαν κάποια «δικαιώματα» και σταδιακά εξασφαλίζουν ένα δυτικό τρόπο ζωής ενισχυμένοι σε αυτό από την ιδιοσυγκρασιακή τους εγγύτητα, πράγμα το οποίο μπορεί να το ονειρεύονταν ακόμη κι όταν βρίσκονταν στο περίκλειστο καθεστώς των χωρών του πρώην ανατολικού μπλοκ. Εξάλλου οι μετανάστες από το πρώην μπλοκ είναι «ευρωπαίοι πολίτες», αποτελούν ένα είδος εσωτερικών μεταναστών και οι χώρες τους είναι υπό ένταξη στις πολιτικές δομές της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικές που θα εφαρμόζονται πάνω τους θα έχουν ξεκάθαρα αφομοιωτικό χαρακτήρα.

Ενώ, όμως, η ελληνική δημοκρατία καταλήγει να διευθετεί μ' αυτόν τον τρόπο τις πρώτες μεταναστευτικές ροές που δέχθηκε, βρίσκεται αντιμέτωπη ειδικά τα τελευταία χρόνια με νέα κύματα μεταναστών από την Ασία και την Αφρική που καταφτάνουν στα σύνορα της Ευρώπης για να γλιτώσουν από τους πολέμους που οι ίδιες οι δυτικές αστικές δημοκρατίες διεξάγουν. Η πλειονότητά τους βρίσκει στην Ελλάδα ένα κομβικό σημείο για το πέρασμα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σήμερα τα στρατηγικά και πολιτικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τους πρόσφυγες, όπως τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και οι απελάσεις – αν λάβουμε

υπόψη μας ότι η δυνατότητα ένταξης του πρόσφυγα στο καθεστώς του πολιτικού πρόσφυγα είναι μηδενική – έχουν κατασταλτικό χαρακτήρα, στο βαθμό που επιδιώκουν την απαγόρευση πρόσβασης στο ευρωπαϊκό έδαφος. Ο πρόσφυγας πρέπει να γλιτώσει από τις δολοφονικές πρακτικές των συνοριακών φυλάκων (είτε σε χερσαία είτε σε θαλάσσια σύνορα), να αντέξει την κράτηση στα στρατόπεδα συγκέντρωσης σε άθλιες συνθήκες, να υπομείνει την εξευτελιστική διαδικασία υποβολής ασύλου για να λάβει τελικά μια απάντηση από τις αστυνομικές αρχές ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα (ποσοστό αναγνώρισης σε πρώτο βαθμό το 2007: 0,04%). Η κατασταλτική πολιτική του κράτους πλέον είναι πιο οργανωμένη και με τη σφραγίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης που οχυρώνει τα σύνορά της. Η τελευταία ευρωπαϊκή οδηγία που εναρμονίζει τις διαδικασίες απέλασης των ευρωπαϊκών κρατών, η ανάθεση της φύλαξης των ευρωπαϊκών θαλασσίων συνόρων στη Frontex και η διαρκής οικονομική υποστήριξη της Ελλάδας από το ευρωπαϊκό ταμείο για να χτίσει νέα στρατόπεδα κράτησης δείχνουν ότι η κρατική πολιτική είναι πια πιο ώριμη και στιβαρή στην επίθεσή της κατά των ροών των προσφύγων. Κάτω από αυτές τις συνθήκες το μόνο καταφύγιο επιβίωσης για αυτούς τους ανθρώπους είναι οι ομοεθνείς τους, τα μέλη της εθνικής τους κοινότητας, με τα οποία, όπως είναι φυσικό, έχουν κοινή γλώσσα και θρησκεία. Η ξενοφοβία της ελληνικής κοινωνίας διευρύνεται πέρα από τα φυλετικά και στα πολιτισμικά στοιχεία, διαχέοντας έτσι το ρατσισμό σε περισσότερα κοινωνικά πεδία.

Οι πολλαπλές κτηνώδεις ρατσιστικές επιθέσεις σε πακιστανούς σε διάφορες συνοικίες της Αθήνας, η δυνατότητα των φασιστών με την ανοχή ή την ενεργή συμμετοχή κατοίκων να δρουν σε γειτονιές με μετανάστες, όπως ο Αγ. Παντελεήμονας, η επίταση μερικών τέτοιων γεγονότων αποδεικνύουν ότι ο ρατσισμός δεν εγγράφεται ούτε στο DNA των ανθρώπων ούτε είναι εθνικό σπορ κάποιων λαών. Γεννιέται στο έδαφος των καπιταλιστικών σχέσεων του ανταγωνισμού και των διαχωρισμών, κατασκευάζεται και καθοδηγείται από τις εκάστοτε αντιμεταναστευτικές πολιτικές που εξυπηρετούν «εθνικά» ή «παγκόσμια» συμφέροντα των κρατών και των αφεντικών. Γι' αυτό οι «επικίνδυνοι», «ακαμάτηδες» και «εγκληματίες» Αλβανοί της δεκαετίας του '90, (φυσικά και τότε οι Ελληνες δεν ήταν ρατσιστές αλλά οι Αλβανοί «κακιά φάρα») ξεχάστηκαν για να πάρουν την θέση τους οι βρωμιάρηδες, άχρηστοι και σιχαμένοι Πακιστανοί, Αφγανοί και Ινδοί (οι «αντεστραμμένοι» ήσυχοι και καλοί μετανάστες του '90). Ο ρατσισμός και η προπαγάνδα για τους τρομοκράτες – μολυντικούς ιούς για την υγιεινή και την ασφάλεια θα προσπαθήσουν να καλύψουν τις αιτίες που οδηγούν τους χιλιάδες ανθρώπους στη μετανάστευση, τη σκληρή απάνθρωπη πραγματικότητα που ζούνε και τις ακόμα χειρότερες πολιτικές που ετοιμάζονται εναντίον τους. Εκβιάζουν τη συναίνεση, την αποδοχή και τη συμμετοχή της κοινωνίας των «από κάτω» σε αυτές τις πολιτικές, πολιτικές που δεν αφορούν μόνο στους μετανάστες. Απευθύνονται σε μια κοινωνία που βιώνει ήδη την καταστολή, τον έλεγχο, τη συστημική βία της ανεργίας και της φτώχειας σε όλα τα επίπεδα.

Η Συγκρότηση της Αντιμεταναστευτικής Πολιτικής

Η διαχείριση της ιστορικής μνήμης – από το κράτος και τους εξουσιαστικούς μηχανισμούς, το σχολείο, τα κόμματα, τα ΜΜΕ, τη θρησκεία, τα μέγαρα πολιτισμού, τα κομμάτια των διανοουμένων, τις ενώσεις πατριωτών και φασιστών – ήταν και παραμένει το βασικό εργαλείο και η πηγή δύναμης για τις ρατσιστικές αντιλήψεις, τη χειραγώγηση και ποδηγέτηση των καταπιεσμένων.

Το «ελληνικό δαιμόνιο», η «φυλετική καθαρότητα», οι «τίμιοι πατριώτες», σύσσωμος ο εθνοκρατικός εξουσιαστικός λόγος, όλη αυτή η διάτρητη εθνική υποκειμενικότητα κατασκευάζει την «Ιστορία μας» διατηρώντας μια αποστειρωμένη κανιβαλική μνήμη, ακρωτηριασμένη και επιλεκτική για να εξυπηρετηθεί η κυριαρχική υπόσταση αυτού του κόσμου. Η εποχή των Ελλήνων μεταναστών έχει εξοβελιστεί από τη σύγχρονη πραγματικότητα της μετανάστευσης, η μνήμη της κοινωνικής αλληλεγγύης και των κοινωνικών αντιστάσεων χωρίς σύνορα έχει εξοριστεί σε ένα ανιστορικό υπερπέραν μακράν του κυρίαρχου επιθετικού ελληνικού μικροαστισμού.

Στις μέρες μας Ευρωπαϊκή Ενωση κηρύσσει τον πόλεμο σε μετανάστες και πρόσφυγες, αν λάβουμε υπόψη το «Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Ασυλο», το οποίο πρόκειται να επικυρωθεί στη σύνοδο της Ευρωπαϊκής Ενωσης στις Βρυξέλλες, στις 15-16 Οκτώβρη, και στοχεύει, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, «στην εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών Μετανάστευσης» και περιλαμβάνει 5 θεματικές: «Ελεγχο Συνόρων», «Επιστροφή των μεταναστών χωρίς χαρτιά», «Νομιμοποιήσεις μεταναστών», «Πολιτική Ασύλου» και «Συνεργασία της ΕΕ με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης». Το κείμενο οριστικοποιήθηκε στις 24 Σεπτέμβρη στο Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών στις Βρυξέλλες και, μεταξύ άλλων, προβλέπει τα ακόλουθα:

ο Ενσωμάτωση της ντιρεκτίβας του αίσχους

ο Χρήση συστημάτων υψηλής τεχνολογίας για τον έλεγχο των συνόρων

ο Βιομετρική καταγραφή των χωρίς χαρτιά

ο Δημιουργία «ευρωπαϊκού γραφείο στήριξης» που θα δίνει πληροφορίες για την κατάσταση που επικρατεί στις χώρες καταγωγής των αιτούντων άσυλο, προκαταλαμβάνοντας και καθοδηγώντας έτσι τις αποφάσεις για χορήγηση ή όχι ασύλου

ο Απαγόρευση μαζικών νομιμοποιήσεων

ο Κοινές πτήσεις «επαναπροωθήσεων»

ο Εξωτερίκευση των συνόρων μέσα από υπογραφές συμφωνιών «επαναπροώθησης» με τις χώρες προέλευσης και τις χώρες διέλευσης καθώς και εξαγωγή τεχνογνωσίας (εκπαίδευση προσωπικού) και εξοπλισμού

ο Ενίσχυση της Frontex, της ευρωπαϊκής συνοριακής υπηρεσίας

ο Δημιουργία μπλε κάρτας για προσέλκυση μεταναστών υψηλής κατάρτισης

Να σημειωθεί ότι αφαιρέθηκε η παράγραφος που αναφερόταν στην καθιέρωση του δικαιώματος ψήφου στους επί μακρόν διαμένοντες, αναφέροντας ότι κάθε χώρα-μέλος θα ρυθμίζει το θέμα κατά βούληση. Τέλος, τονίζεται ότι το Σύμφωνο πρέπει να τεθεί σε ισχύ πριν τη Συνθήκη της Λισαβόνας – η οποία, αν κυρωθεί και από τα 27 κράτη-μέλη, όπως άλλωστε απαιτείται, θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2009.

Σε ό,τι αφορά στην Ελλάδα, στο Συμβούλιο της 24ης Σεπτέμβρη υπερθεμάτισε σε όλες τις αντιμεταναστευτικές ρυθμίσεις κι επανέλαβε για μια ακόμα φορά το αίτημα να λειτουργήσει στον Πειραιά το Κέντρο για τα θαλάσσια σύνορα της Frontex. Επιπλέον, ο υπουργός εσωτερικών πρότεινε την εγκατάσταση και λειτουργία του «ευρωπαϊκού γραφείο στήριξης» στην Ελλάδα, (με άλλα λόγια, θα δίνει πληροφορίες για το άσυλο μια χώρα με ποσοστά θετικών απαντήσεων ασύλου κάτω από 0,6%!). Να σημειώσουμε ότι η Ελλάδα έχει ήδη αναλάβει την προεδρία της 3ης Συνόδου του Παγκόσμιου Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη που θα πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο του 2009, ενώ έχει εξαγγείλει την κατασκευή 12 νέων κέντρων κράτησης. Ας δούμε αναλυτικά τι προβλέπεται σε καθεμιά από τις πέντε θεματικές:

1. «Κοινή υπευθυνότητα για τον αποτελεσματικό έλεγχο των συνόρων»

Αναβαθμίζεται η Frontex, («Οργανισμός Συντονισμού Ελέγχου Εξωτερικών Συνόρων»), και εξοπλίζεται με νέα μέσα. Οι Ομάδες Ταχείας Επέμβασής της (Rapid Border Intervention Teams - RABITs) αναλαμβάνουν επιχειρήσεις σε όποιο σημείο των συνόρων τους ζητηθεί με εγκατάστασή τους σε προσωρινή ή ακόμα και μόνιμη βάση. Δημιουργούνται περιφερειακά παραρτήματα της Frontex και ανοίγει ο δρόμος για δημιουργία σώματος Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής, ενώ δρομολογείται η χρήση συστημάτων υψηλής τεχνολογίας για τον έλεγχο των συνόρων (π.χ., ραντάρ, δορυφόροι, μη επανδρωμένα αεροσκάφη)

Από την 1η Ιανουαρίου του 2012 θα τεθεί σε εφαρμογή η βίζα με βιομετρικά στοιχεία (αποτυπώματα και των 10 δακτύλων από την ηλικία των 6 ετών) για τους μετανάστες και θα εισαχθεί νέα τεχνολογία στα αεροδρόμια και τα λιμάνια για αυτόματο έλεγχο. Όλοι οι υπήκοοι τρίτων χωρών που είναι υπόχρεοι θεώρησης πρέπει να παρέχουν τα βιομετρικά δεδομένα τους κατά την υποβολή της αίτησης σε προξενείο κράτους- μέλους· τα συνοριακά σημεία διέλευσης θα είναι εξοπλισμένα με τις απαραίτητες συσκευές για την επαλήθευση της ταυτότητας του κατόχου της θεώρησης με βάση αυτά τα δεδομένα.

Το προβλεπόμενο σύστημα εισόδου/εξόδου θα καταγράφει τις ημερομηνίες και τα σημεία εισόδου στην Ε.Ε. Θα εντοπίζει όσους παραβιάζουν τον προβλεπόμενο χρόνο παραμονής, ειδοποιώντας αυτόματα τη συνοριοφυλακή κάθε φορά που ένας υπήκοος τρίτης χώρας έχει υπερβεί το χρόνο νόμιμης παραμονής του. Τέλος, προβλέπεται η εξαγωγή τεχνογνωσίας και εξοπλισμού και προς τις χώρες προέλευσης και διέλευσης μεταναστών.

2. «Επιστροφή όλων των «παράνομων» μεταναστών στις χώρες προέλευσης ή διέλευσης»

«Ο παράνομοι αλλοδαποί πρέπει να εγκαταλείψουν την Ε.Ε.» αναφέρει κατηγορηματικά το Σύμφωνο, το οποίο ενσωματώνει την «ντιρεκτίβα του αίσχους» που ψηφίστηκε στις 18 του περασμένου Ιούνη. Θυμίζουμε ότι η ντιρεκτίβα προβλέπει:

ο τη δυνατότητα 18μηνης κράτησης μεταναστών που «παραβιάζουν τα σύνορα της Ευρώπης»,

ο τη δυνατότητα φυλάκισης και απέλασης μεταναστών χωρίς χαρτιά που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (έγκυες, ηλικιωμένοι, θύματα βασανιστηρίων, ασυνόδευτοι ανήλικοι),

ο την παράκαμψη των νομικών διαδικασιών, καθώς η φυλάκιση των μεταναστών χωρίς χαρτιά θα μπορεί να διατάσσεται από διοικητικές αρχές (και όχι απαραίτητα δικαστικές),

ο τη δυνατότητα απέλασης σε τρίτη χώρα, ακόμα και ασυνόδευτων ανήλικων (ένα παιδί-πρόσφυγας από το Αφγανιστάν θα μπορεί να απελαύνεται στην Τουρκία ή τη Λιβύη),

ο 5ετή απαγόρευση επανεισόδου σε όσους/ες απελαύνονται.

Το Σύμφωνο, επιπλέον, απαγορεύει τις μαζικές νομιμοποιήσεις μεταναστών χωρίς χαρτιά, όπως αυτές που έγιναν στην Ισπανία και, παλιότερα, στην Ελλάδα.

Αν και προβλέπεται η πραγματοποίηση κοινών πτήσεων απέλασης, δεν συνιστώνται οι απ' ευθείας απελάσεις (καθώς κοστίζουν πολύ) – αντίθετα δίνεται έμφαση στις συμφωνίες «επανεισδοχής μεταναστών» με χώρες προέλευσης και διέλευσης.

3. Νομιμοποιήσεις μεταναστών

Το Σύμφωνο αναφέρει ξεκάθαρα ότι οι νομιμοποιήσεις πρέπει να υπηρετούν αποκλειστικά τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Προτεραιότητα έχουν οι μετακινούμενοι εργαζόμενοι των κρατών-μελών (από τις πρώην ανατολικές χώρες), Από τις τρίτες χώρες πρέπει να προτιμούνται αφ' ενός οι υψηλά ειδικευμένοι και οι σπουδαστές και αφ' ετέρου οι προσωρινοί ή κυκλικοί μετανάστες.

Το Σύμφωνο προειδοποιεί τα κράτη-μέλη να προσέξουν τις νομιμοποιήσεις που συνεπάγονται εγκατάσταση της οικογένειας του μετανάστη (η οποία κρίνεται ανεπιθύμητη λόγω κόστους εκπαίδευσης, περίθαλψης κ.λ.π.).

Από το 2011 θα ισχύει η μπλε κάρτα για τους μετανάστες υψηλής κατάρτισης, τα άτομα δηλαδή με τουλάχιστον τριετείς πανεπιστημιακές σπουδές. Η μπλε κάρτα θα ισοδυναμεί με άδεια παραμονής και εργασίας ενός έως τεσσάρων ετών. Μετά από 18 μήνες θα μπορεί να μετακινείται σε άλλη χώρα-μέλος, σε αντίστοιχη θέση εργασίας, αν υπάρχει προσφορά. Εισάγεται η έννοια της «κυκλικής μετανάστευσης»: η θέση εργασίας παραμένει σταθερή, ο εργαζόμενος αλλάζει κάθε τέσσερα χρόνια.

4. «Οικοδόμηση μιας Ευρώπης Ασύλου»

Από το 2010 και το αργότερο ως το 2012 θα διαμορφωθεί και θα εφαρμοστεί ενιαία διαδικασία για την παροχή ασύλου, με εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου όλων των κρατών-μελών, ώστε να μην παρατηρούνται διαφοροποιήσεις από χώρα σε χώρα. Γι' αυτόν το σκοπό δημιουργείται μέσα στο 2009 «Ευρωπαϊκό γραφείο στήριξης» που θα δίνει πληροφορίες για την κατάσταση που επικρατεί στις χώρες καταγωγής των αιτούντων άσυλο, προκαταλαμβάνοντας και καθοδηγώντας έτσι τις αποφάσεις για χορήγηση ή όχι ασύλου. Προτάθηκε από την ελληνική πλευρά η έδρα του γραφείου να είναι η Αθήνα.

Στο Σύμφωνο προβλέπεται η αποσυμφόρηση των χωρών υποδοχής μέσα από ένα μηχανισμό κατανομής των αναγνωρισμένων προσφύγων στις υπόλοιπες χώρες, ξεκινώντας από τους ανήλικους (σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία).

Επίσης, προτείνεται, «σε ένδειξη πρακτικής αλληλεγγύης» η απόσπαση αξιωματούχων από κράτος-μέλος σε άλλο κράτος-μέλος που «αντιμετωπίζει μαζική εισροή αιτούντων άσυλο».

5. «Εταιρικές συμφωνίες με χώρες προέλευσης ή διέλευσης μεταναστών και ενθάρρυνση της συνέργειας μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης»

Αφορά τη δημιουργία και μεταφορά στρατοπέδων εκτός Ε.Ε., με αποστολή «Συνδέσμων Μετανάστευσης» στην Τουρκία, το Μαρόκο τη Λιβύη, ασιατικές και αφρικανικές χώρες, εξαγωγή «τεχνογνωσίας» και εκπαίδευση συνοριοφυλάκων στις χώρες προέλευσης και διέλευσης μεταναστών.

Οι εκατοντάδες χιλιάδες άνδρες, γυναίκες και παιδιά, αυτοί οι νέοι πρόσφυγες, από όπου και αν προέρχονται, στους νέους χάρτες μετανάστευσης που δημιουργούνται, συνεχίζουν να διαγράφουν τις διαδρομές παλιών και νέων δρόμων αδικίας, εκμετάλλευσης, ταπεινώσεων, δολοφονιών και πολύμορφων καταπιέσεων. Εξάλλου, πάντοτε οι πρόσφυγες και οι μετανάστες αποτελούσαν ένα ιστορικό μέτρο, ένα μέτρο αντοχών, ορίων. Ανέκαθεν ήταν σημείο αναφοράς για το μέτρο της ανελέητης φτώχειας στο μέγεθος των κοινωνικών ανισοτήτων. Στον πάτο της εκάστοτε κοινωνικής ιεραρχίας, συνεισφέρουν πάντοτε στην κοινωνική αναπαραγωγή του καπιταλισμού χωρίς να παίρνουν ούτε ψήγμα σε σχέση με αυτά που τους αναλογούν. Κοινωνικά αποκλεισμένοι, αόρατοι, χωρίς καμιά πρόσβαση σε ό,τι χαρακτηρίζεται ανθρώπινο μέσα σε μια κοινωνία, γίνονται παράλληλα οι αποκλειστικοί δέκτες πολύμορφων, συμπλεγματικών, ρατσιστικών εκτονώσεων.

Για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες χρόνια τώρα αναφέρονται και μιλάνε πολλοί. Από τα κόμματα, τους «μαζικούς φορείς» κάθε απόχρωσης, τα Μέσα και μια πληθώρα ομάδων, πρωτοβουλιών και επιτροπών αλληλεγγύης. Η συγκεκριμένη πραγματικότητα αποτελεί σίγουρα το γόνιμο έδαφος για να καλλιεργηθούν, με στόχο την εκμετάλλευση στο όνομα της αλληλεγγύης, κάθε λογής φιλανθρωπικοί, κομματικό -ιδεολογικοί, κυβερνητικοί και μη σκοποί. Κι εδώ πραγματικά ξεδιπλώνεται το μεγάλο παζάρι «αλληλεγγύης» με τους μεσάζοντες και τα «κογιότ της αλληλεγγύης», όπως λένε οι εξεγερμένοι Ζαπατίστας με τη μεγάλη και σημαντική εμπειρία στην αλληλεγγύη. Μιλάνε για τους τοκογλύφους της αλληλεγγύης « *για όσους πλησιάζουν τους αγώνες, τα κινήματα και τους λαούς, προσφέροντας βοήθεια, ενώ στην πραγματικότητα χορηγούν δάνειο με πολύ υψηλά επιτόκια. Δηλαδή, για εκείνα τα άτομα που μετατρέπουν την αλληλεγγύη σ' έναν αγώνα σε λάφυρο και χρησιμοποιούν αυτήν την υποστήριξη για να χτίσουν τη δική τους σκάλα προς την εξουσία»* **Μια αλήθεια που επιβεβαιώνει καθημερινά η πρακτική πολλών πολιτικών χώρων, που χρησιμοποιούν τους μετανάστες ως υποκείμενα απλής ενίσχυσης κομματικών γραμμών, ως ανθρώπινα εργαλεία για να αποσπάσουν ιδεολογική υπεραξία.**

Το ερώτημα λοιπόν για «*ποια αλληλεγγύη;*» έρχεται και επανέρχεται κάθε φορά που πέρα από την καταγγελία και τις μορφές αντίστασης στην αντιμεταναστευτική βαρβαρότητα, χρειάζεται να βρεθούν οι τρόποι επικοινωνίας, οι γέφυρες, να αποκαλυφθούν *οι κοινοί τόποι* που το μωσαϊκό των διαχωρισμών, των προκαταλήψεων και της άγνοιας τόσο έντεχνα κρύβει.

Οι μετανάστες από καταβολής δεν είναι απαραίτητα ένας κόσμος ενιαίος και αφηρημένος, ομαδοποιημένος κάτω από γενικούς τίτλους «πρώην ανατολικό μπλοκ» ή «άραβες», «μουσουλμάνοι». Δεν πρόκειται για νούμερα σε χαρτιά ή για μια άμορφη μάζα που τη χειριζόμαστε και την βαφτίζουμε όπως μας συμφέρει κάθε φορά. Είναι μια Βαβέλ πολλών κόσμων, γλωσσών, πολιτισμικών χαρακτηριστικών.

Επιπλέον, αυτοί οι κόσμοι συνήθως βρίσκονται και οι ίδιοι σε συγκρούσεις και ανταγωνισμό μεταξύ τους, γεγονός που κάνει πιο δύσκολα και περίπλοκα τα πράγματα στην επικοινωνία. Οι μετανάστες σ' αυτό το απάνθρωπο ταξίδι, στη ρότα ενός ξεριζωμού όπου βιώνουν διαρκώς τη βία, την εκμετάλλευση, την αδικία, την κοροϊδία και την ταπείνωση είναι λογικό να είναι κλειστοί κι επιφυλακτικοί και να επικεντρώνονται σε μια άμεση και πρακτική βοήθεια ώστε να λύσουν τα βασικά για την επιβίωσή τους προβλήματα. Και οι απαντήσεις δεν είναι πάντοτε εύκολες και αυτονόητες.

Από την πλευρά του κράτους, υπάρχει η αντίστοιχη κινητικότητα σε τακτικές και σχεδιασμούς σε μια προσπάθεια να αντεπεξέλθει στη διαλεκτική των αντιστάσεων και των κινήσεων αλληλεγγύης. Στην υπόθεση της Πέτρου Ράλλη, είναι ενδεικτική η διαρκής αλλαγή τόσο της ίδιας της διαδικασίας παροχής ασύλου όσο και της χωροταξικής διάταξης της τεράστιας ουράς αναμονής. Σε αυτό το πλαίσιο εξάλλου επιλέγεται κάθε φορά η απομάκρυνση των μεταναστών από το δημόσιο βλέμμα σε στρατόπεδα - φυλακές μέσα σε βιομηχανικές ζώνες (Αλλοδαπών στην Π. Ράλλη) ή αραιοκατοικημένα προάστια στις παρυφές της μητρόπολης (στην πρώην βάση του ΝΑΤΟ στον Ασπρόπυργο ή στο Δρέπανο έξω από την Πάτρα).

Σε αυτή τη διαλεκτική δυναμική αντίθεση η αλληλεγγύη είναι μια ανοιχτή κοινωνική σχέση που διαρκώς επαναπροσδιορίζει όχι τις βασικές της αρχές αλλά τους κώδικες, τις τακτικές και τη στρατηγική της. Εξελίσσεται ως μια διαρκής αναζήτηση, διάλογος και προβληματισμός στους τρόπους που θα δομηθεί και θα εκφραστεί, στους δρόμους που θα ανοίξει΄ η αλληλεγγύη ως αυτόνομη και ακηδεμόνευτη σύμπραξη με τους μετανάστες στην κατεύθυνση της κοινωνικής απελευθέρωσης, με όρους παντελούς ισοτιμίας, χωρίς οφειλές και χρέη, μέσα σε οριζόντιες αυτοοργανωμένες συλλογικές διαδικασίες. Αυτή είναι η αντίληψη που μπορεί να δώσει αυθεντικό νόημα και ουσία στα κινήματα αλληλεγγύης.

Και, φυσικά, είναι λογικό σε συνθήκες επιθετικού καπιταλισμού, να συναντάμε δυσκολίες. Ο χρόνος επαφής μας με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες στην Πέτρου Ράλλη μας πείθει κάθε μέρα ότι αυτή η διαδικασία είναι τόσο επίπονη όσο και γόνιμη, χρειάζεται χρόνο και χώρο, χρειάζεται την υπομονή, χρειάζεται εκείνα τα απλά και μικρά βήματα που αρχίζουν σιγά-σιγά να σπάνε το τείχος της σιωπής, τα αμέτρητα τείχη των διαχωρισμών, των φόβων, ώστε να μπορούν να χτιστούν οι γέφυρες που χρειάζονται για να συναντηθούμε, να επικοινωνήσουμε, να συμπράξουμε. Βλέπουμε την αλληλεγγύη ως τη δυνατότητα εκείνη που επιτρέπει να γίνει πραγματικότητα η γενικευμένη αντίσταση και η ανυποταγή, η δυνατότητα που φέρνει τους ίδιους τους μετανάστες στο προσκήνιο μέσα από την εξεγερμένη τους αξιοπρέπεια. Η Ιστορία της αλληλεγγύης έτσι κι αλλιώς πάντα συνδεόταν με τον αγώνα και ταυτόχρονα αποτελούσε το ουσιαστικό συστατικό κάθε αγώνα των καταπιεσμένων για την ελευθερία.

Αντιλαμβανόμαστε ότι οι μετανάστες την ίδια στιγμή που γίνονται θύματα μέσα σε μια συνθήκη μετανάστευσης κινούνται και στην κατεύθυνση να αναιρέσουν αυτή τη συνθήκη. Κινούνται από το ένστικτο της ζωής και χωρίς απαραίτητα να το συνειδητοποιούν καταλύουν σύνορα, μετακινούνται χωρίς χαρτιά, επαναδιαπραγματεύονται όλο εκείνο το σύστημα που τους συνείχε ως παραδοσιακή κανονικότητα των μοιρολατρικών τους αρχών. Βιώνουν μια ρευστή ταυτότητα, μετέωρη ανάμεσα σε μια ανύπαρκτη και ανοστάλγητη υλικότητα του παλαιού τους κόσμου και μια επιθετική νεωτερικότητα με εχθρική απαίτηση για απέλαση ή αφομοίωση. Τίποτε δεν πρέπει να μας εκπλήσσει.

Τα τελευταία γεγονότα σε σχέση με τους μετανάστες είναι πολυσήμαντα. Η κατάληψη του πρώην Εφετείου από εκατοντάδες πρόσφυγες, ο διαρκής ιδεολογικός πόλεμος από το κράτος και τα ΜΜΕ, η καθημερινή τρομοκρατία στον Αγ. Παντελεήμονα από χρυσαυγίτες και η ενεργή συμμετοχή μέρους των κατοίκων, η συγκέντρωση φασιστών και φασιστοειδών στις 9 Μάη στην Ομόνοια και τα επεισόδια που ακολούθησαν σε διάφορα σημεία του κέντρου της Αθήνας αλλά και η επίθεση των φασιστών στο πρώην εφετείο, το ποδοπάτημα του κορανίου από αστυνομικούς που προκάλεσε εκτεταμένες συγκρούσεις με πρωταγωνιστές εκατοντάδες μετανάστες, οι καθημερινές «σκούπες» με ταυτόχρονη ένταση της αστυνομοκρατίας στο κέντρο, η προστασία των ρατσιστικών συγκεντρώσεων από την αστυνομία και η φανερή συνεργασία μεταξύ τους σηματοδοτούν ένα οριακό σημείο, όχι μόνο για την υπόθεση της αντιμεταναστευτικής πολιτικής, αλλά και για την εξέλιξη ενός ιδιότυπου εμφυλίου πολέμου που ξεκίνησε τις μέρες του Δεκέμβρη.

Η υπόθεση της Πέτρου Ράλλη με τους 3 δολοφονημένους μετανάστες, τους δεκάδες τραυματίες και τις εξευτελιστικές ρατσιστικές συνθήκες έρχεται να προστεθεί σε μια σειρά καταστάσεων, όπως η υπόθεση του καταυλισμού προσφύγων στην Πάτρα, η υπόθεση των εργατών γης στην Μανωλάδα, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών ανά την επικράτεια, η καθημερινή ρατσιστική βαρβαρότητα σε γειτονιές κα εργοτάξια. Αν στις καταστάσεις αυτές η ανοχή των μεταναστών είναι χαρακτηριστική, δεν συμβαίνει το ίδιο τις τελευταίες μέρες.

Οι μετανάστες δηλώνουν ότι δεν είναι οι φευγαλέες φιγούρες στον κοινωνικό μπεντέ του καπιταλισμού που θα βρίσκονται πάντοτε διαθέσιμες στις ορέξεις του κάθε μικρού και μεγάλου, ένστολου και μη, καραγκιοζοπαίχτη. Ξεπερνούν τις πολιτικές και κοινωνικές διαμεσολαβήσεις και απενοχοποιημένοι – μετά το ξεπέρασμα κάθε ορίου από την κρατική και παρακρατική βαρβαρότητα – εκτονώνουν μια χρόνια οργή και ξεδιπλώνουν μια συγκρουσιακή παρουσία. Στο βαθμό που τα πράγματα αλλάζουν και οι μετανάστες βγαίνουν δυναμικά από την αιματηρή και θανάσιμη συνθήκη της διακριτικής παθητικότητας, αναδιαμορφώνεται ένα πολιτικό πεδίο που προϋποθέτει πια τον ενεργητικό τους ρόλο.

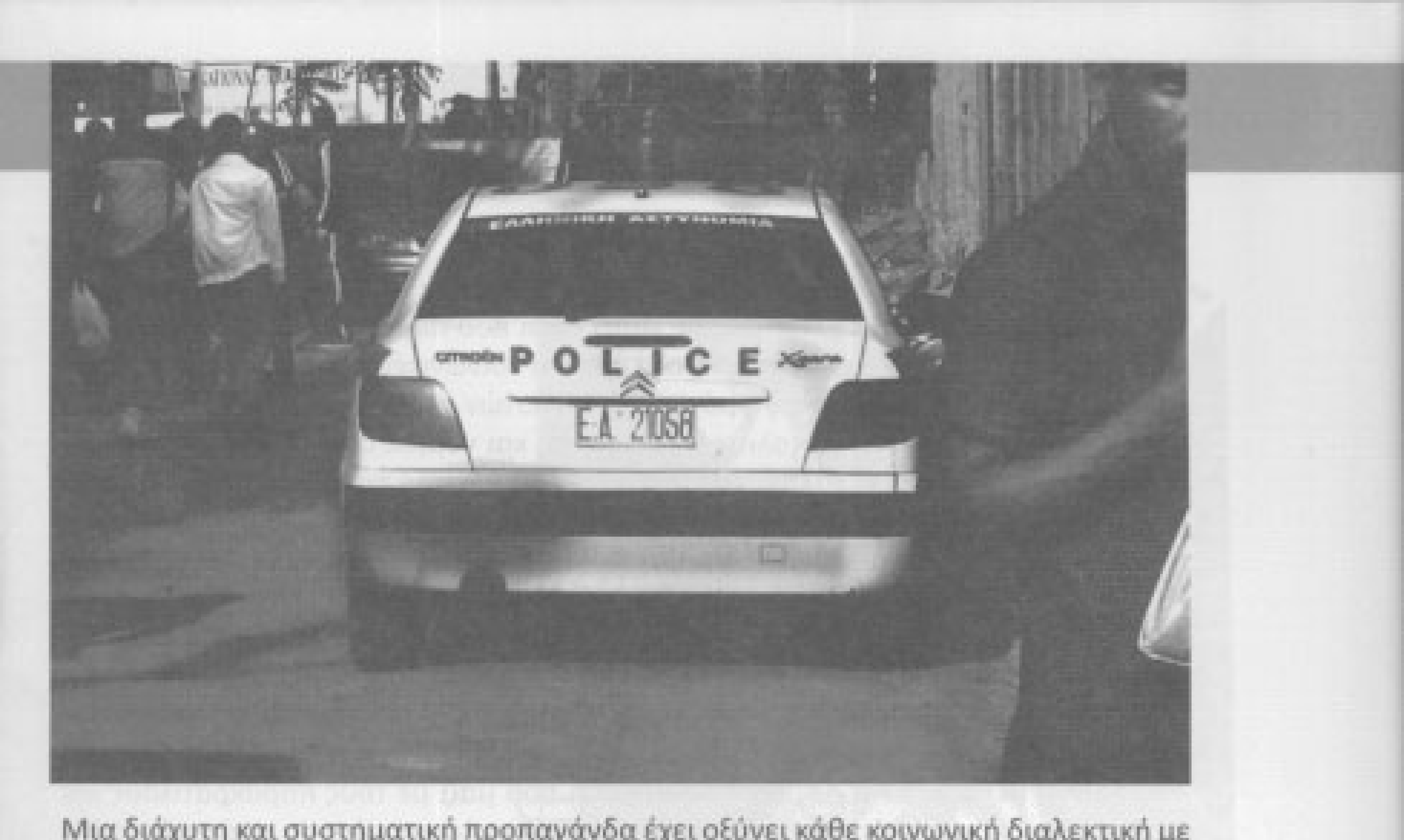

Μια διάχυτη και συστηματική προπαγάνδα έχει οξύνει κάθε κοινωνική διαλεκτική με το μικρόβιο του φόβου και της ανασφάλειας. Με αυτό τον τρόπο η κυριαρχία στοιχήθηκε στην προοπτική αντιμετώπισης της επερχόμενης κρίσης σε όλα τα επίπεδα των δομών της. Σε αυτήν ακριβώς τη συγκυρία του ελληνικού καπιταλισμού εμφανίστηκαν μερικές καταλυτικές ρηγματώσεις του. Ενώ η ελληνική κοινωνία έδειχνε να κινείται σχεδόν συμπαγής και νομιμόφρων μέσα στα όρια των καπιταλιστικών προσταγών, η υπόθεση της ωμής κρατικής δολοφονίας του Αλέξη Γρηγορόπουλου στις 6 Δεκέμβρη εμφάνισε μιαν άλλη πραγματικότητα. Χιλιάδες άνθρωποι στους δρόμους της επικράτειας, μια διάχυτη κοινωνική επιθετικότητα, ένα δηκτικό φλερτ με την παραβατικότητα, μια διάρρηξη των αστικών θεσμίσεων, ένα πλήγμα στην θωράκιση των καπιταλιστικών αξιών. Στο σημείο αυτό συναντήθηκαν έλληνες και μετανάστες.

Οι δρόμοι στη διάρκεια των συγκρούσεων του Δεκέμβρη διαμόρφωσαν ένα έδαφος διάτρητων αυτονόητων που έδωσαν τη θέση τους σε μια διακριτική, διακριτή αλλά όχι διαχωρισμένη σχέση, μια μη ιεραρχημένη σύμπραξη μεταξύ ξένων και ντόπιων, μεγάλων και μικρών, αντρών και γυναικών, εργατών και ανέργων φοιτητών και μαθητών... Οι παρακαταθήκες αυτής της σύμπραξης είναι πολλές.

Κάθε κοινωνική ομάδα ή υποκείμενο κατέθεσε από τη μεριά της/του το ποσοστό ανυπακοής που της/του αναλογεί στις καπιταλιστικές εξισώσεις. Προκάλεσε μια χαίνουσα πληγή στις κυριαρχικές βεβαιότητες. Η υλικοποιημένη λεηλασία των αστικών αξιών προσέφερε στον καθένα τη δυνατότητα επιστροφής της κλεμμένης υπεραξίας από την λεηλατημένη του θνητότητα. Επιπλέον, εν μέσω άλλων, όσον αφορά τους μετανάστες δεν είναι τυχαίο ότι τις μέρες της εξέγερσης του Δεκέμβρη πολλοί μπόρεσαν να φύγουν από τη Πάτρα, να εγκαταλείψουν τον άθλιο καταυλισμό και να μπαρκάρουν στις ευρωπαϊκές προσδοκίες τους.

Πέρα, όμως, από αυτά που βιώθηκαν τις μέρες του Δεκέμβρη από τα διακριτά υποκείμενα, σημασία έχει το κοινό βίωμα. Αυτό είναι που πυροδοτεί τη φιλοσοφία της αλληλεγγύης. Το κοινό βίωμα και οι πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις του. Πέρα από τον αυτονόητο συνυπολογισμό των μεταναστών στους συλληφθέντες του Δεκέμβρη και τη στήριξη τους πολιτικά, κοινωνικά, και νομικά από όλα τα μεταδεκεμβριανά εγχειρήματα, η κατάληψη του πρώην εφετείου από πρόσφυγες πρέπει να ειδωθεί ως συστοίχιση με πολλές άλλες καταλήψεις και απελευθερωμένους χώρους που δημιουργήθηκαν μετά το Δεκέμβρη. Αυτές τις μέρες, όπως έγινε και το Δεκέμβρη, η κοινωνία εμφανίζεται πολωμένη. Το Δεκέμβρη, η θεσμοιμένη εξουσία όξυνε την κοινωνική αντιπαλότητα ασκώντας έναν ιδεολογικό πόλεμο με όλα τα μέσα διαστρέβλωσης, εξαπάτησης και επιλεκτικής αποσιώπησης της πραγματικότητας, στη βάση της «τυφλής βίας», των «ένοπλων συμμοριών», των «κουκουλοφόρων» των «κατσαπλιάδων» ... Η αιχμή της μικροαστικής επιθετικότητας εκφράστηκε τότε, περιορισμένα βέβαια, με διάφορα φασιστοειδή που μαζί με τους παρακρατικούς και τις δυνάμεις καταστολής προσπάθησαν να δημιουργήσουν μέτωπα αποκατάστασης της τάξης. Αυτές τις μέρες, οι μετανάστες βρίσκονται στο στόχαστρο αυτής της ίδιας ακριβώς πολιτικής. Ιδεολογικός πόλεμος, εξαπάτηση στη βάση των «εγκληματιών», των «βρωμιάρηδων», των «μιαρών», των «σχληρών», των «φορέων επικίνδυνων ασθενειών» μεταναστών Και από κοντά οι δυνάμεις των ελληνόψυχων ερπετών συνεπικουρούμενες από τις ένστολες συμμορίες.

Η «δημοκρατία» λευτερώνει τους εφιάλτες της. Ραγίζουν το αυγό του φιδιού και φανερώνεται το κεφάλι του, σε μια προσπάθεια να κλείσουν τα ρήγματα και να ξανακάνουν το πτώμα της ελκυστικό. Το φάντασμα «κράτος πρόνοιας» επανέρχεται ως ο επαναστατικός στόχος προοδευτικών, δημοκρατικών φιλελευθέρων, κινηματικών αντιπροσώπων και διαμεσολαβητών. Αγωνίζονται να επαναθεμελιώσουν **κράτος** εκεί που τα δίκτυα αλληλεγγύης μπορούν να δημιουργήσουν **κίνημα.**

Κι αν κάποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι η ελληνική κοινωνία επέστρεψε στην κανονικότητα, κανείς δεν μπορεί να δει στον ορίζοντα του μέλλοντος τους μετανάστες να επιστρέφουν σε οποιαδήποτε κανονικότητα. Για τους μετανάστες δεν υπάρχει κανονικότητα. Ο πόλεμος τους ακολουθεί παντού. Ζουν μιαν εκβιαστική νομαδικότητα στις καπιταλιστικές ερήμους όπου δεν υπάρχουν οάσεις. Αυτή η αίσθηση ενός απειλητικού για την κανονικότητα νομαδισμού είναι το σημείο άρθρωσης της αλληλεγγύης. Μια νομαδική βαβέλ ανθρώπων από πολλούς τόπους που θα συνεννοηθούν μεταξύ τους και θα πολεμήσουν μαζί προκειμένου να ζήσουν ελεύθερα και με αξιοπρέπεια.